

**Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 35 hallituksen
esityksestä yö- ja vuorotyötä koskevaksi lainsäädännöksi**

Eduskunta on 28 päivänä lokakuuta 1988 lähettänyt sosiaalivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 193 yö- ja vuorotyötä koskevaksi lainsäädännöksi.

Valiokunta on tässä yhteydessä ottanut käsiteltäväksi myös eduskunnan 24 päivänä marraskuuta 1988 sosiaalivaliokuntaan lähettämän ed. Stenius-Kaukosen ym. lakialoitteen n:o 115 yö- ja vuorotyötä koskevaksi lainsäädännöksi.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavana hallitusneuvos Esa Lonka sosiaali- ja terveysministeriöstä, lakimies Sirpa Kaittola työsuojeluhallituksesta, vastaava lakimies Kirsti Palanko-Laaka Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, johtaja Lasse Laatunen Suomen Työnantajain Keskusliitosta, lakimies Martti Virtanen Liiketyönantajain Keskusliitosta, työehtoasiainsihteri Raila Kangasperko Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitosta, lakimies Pentti Itkonen Akavasta, palkkasihteri Tapio Wallin Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitosta, apulaisosastopäällikkö Heikki Saipio Kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta, palkkasihteri Kari Korpela Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liitosta, asiamies Kerttu Hallberg Elintarviketeollisuuden Työnantajaliitosta, osastopäällikkö Martti Palomäki Liikealan Ammattiliitosta, virkaehtosihteri Seppo Raiso Virkamiesten ja Työntekijäin Yhteisjärjestöstä, pääluottamusmies Mikko Hammarén Valtion Työntekijän ja Viranhaltijain Liitosta, lakimies Oili Leppälampi Terveystieteiden ammattijärjestöstä, yleissihteri Eija Lehto-Kannisto Kunnallisten Työntekijäin ja Viranhaltijain liitosta, pääluottamusmies Kalevi Luoma Suomen Poliisien liitosta, erikoistutkija Pirkko Kiviaho tasa-arvoasiain neuvottelukunnasta, puheenjohtaja Asko Ariluoma ja luottamusmies Hannu Lounila Pääkaupunkiseudun Sanomalehdenjakajat ry:stä, puheenjohtaja Pekka Pirttijoki Tampereen kaupungin työntekijäin ammattiosasto ry:stä ja puheenjohtaja Anna-Kaarina

Leppälä Helsingin Kotipalveluhenkilöstö ry:stä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan yö- ja vuorotyötä koskevien säännösten muuttamista samalla kumoten työaikalaissa oleva naisten yötyötä koskeva kieltö. Työaika- ja työsuojelulainsäädäntöä ehdotetaan muutettavaksi epä-mukavien työaikojen haittojen välttämiseksi ja työntekijöiden työolosuhteiden parantamiseksi. Periodityössä ehdotetaan peräkkäisten yövuorojen määrä rajoitettavaksi viiteen. Periodityötä tekeville työntekijöille säädettäisiin vähintään 9 tunnin lepoaika työvuorojen välille. Yö- ja vuorotyötä sekä työtuntijärjestelmää koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi. Työtuntijärjestelmän kehittämisen tavoitteena on saada työntekijälle ajoissa mahdollisimman luotettava tieto tulevasta työjaksosta. Työaikalakiin sisältyvää yötyön määritelmää muutettaisiin siten, että yötyötä olisi kello 22:n jälkeen tehtävä työ. Valtioneuvosto voisi määrätä yötyötä tekevän työntekijän työmatkakuljetuksista. Kotipalveluhenkilöstö ehdotetaan otettavaksi työaikalain alaisuuteen. Työturvallisuuslain muutoksella pyritäisiin turvaamaan työntekijälle mahdollisuus työtehtävien tai työaikamuodon vaihtamiseen, jos se on tarpeen sellaisen terveysvaaran johdosta, joka aiheutuu yö- tai vuorotyöstä. Työnantajalle asetettaisiin velvollisuus järjestää yötyötä tekeville työntekijälle mahdollisuus terveelliseen ateriaan. Muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.1989.

Lakialoitteessa n:o 115 ehdotetaan eräiden säännösten sisältöä hallituksen esityksestä poikkeavasti. Ehdotuksen mukaan yötyötä olisi kello 21:n jälkeen suoritettava työ. Periodityöntekijän työvuorojen välisen lepoajan tulisi olla vähintään 10 tuntia. Yötyötä saisi teettää vain töissä, jotka tuotantoteknisistä tai muista pakottavista syistä on jaettu kolmeen tai useampaan vuoroon. Muissa tapauksissa kolmen tai useamman vuoron käytöstä olisi sovittava

yhteistoimintalain mukaisessa menettelyssä. Muissa suhteissa yötyön edellytykset vastaisivat pääpiirteittäin hallituksen esitystä. Ilmoitusajan jälkeen tapahtuva työtuntijärjestelmän muuttaminen ei olisi mahdollista töiden järjestykseen liittyvästä painavasta syystä. Työturvallisuuslain nojalla tapahtuva yötyötä tekevän työntekijän työtehtävien vaihtaminen voisi olla ehdotuksen mukaan mahdollista myös sosiaalisista syistä. Työturvallisuuslakiin ehdotetaan lisäksi otettavaksi säännökset työtaukojen pitämisestä yöllä, raskaana olevien työntekijöiden yötyöstä, yötyön aikana järjestettävästä aterista, työmatkoista sekä työntekijälle suoritettavasta terveystarkastuksesta yötyön alkaessa.

Sosiaalivaliokunta pitää perusteltuna parantaa yö- ja vuorotyötä tekevien työntekijöiden asemaa. Kun saatujen selvitysten mukaan yötyöllä ei eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta ole merkittävästi erilaisia vaikutuksia sukupuolen perusteella, on naisten yötyökiellon ja siitä poikkeamista koskevien säännösten asemesta tarkoituksenmukaista kehittää yleisesti yö- ja vuorotyötä tekevien työaikaosuojelua ja muuta työsuojelua. Tämä edellyttää myös työsuojelutarkastuksen kehittämistä yö- ja vuorotyön osalta sekä voimavarojen lisäämistä.

Yö- ja vuorotyö aiheuttaa työntekijälle monia sosiaalisia ongelmia, jotka on otettava huomioon. Muun muassa lastenhoidon järjestely edellyttää, että päivähoitopalveluja on saatavana myös yö- tai vuorotyössä olevien työaikana. Myös lasten päivähoidosta annettu laki edellyttää tätä, joten kuntien tulee tarvittaessa yhteistyössä työnantajien kanssa ryhtyä toimenpiteisiin päivähoidon ratkaisemiseksi.

Valiokunta pitää tärkeänä, että jatkuvasti seurataan ja kehitetään työntekijöiden suojelua monien hallituksen esityksen perusteluistakin ilmenevien yö- ja vuorotyötä koskevien haittojen torjumiseksi. Tässä tarkoituksessa on käytettävä hyväksi muun muassa työterveydenhuoltoa ja säännöllisiä terveystarkastuksia. Erityistä huomiota on kiinnitettävä yksin työskentelemään joutuviin sekä raskaana oleviin naisiin.

Työaikalain 20 b §:n mukaan saadaan työtuntijärjestelmää ja kauppaliikkeiden ja toimistojen työaikalain 12 c §:n mukaan työtuntiluetteloa muuttaa ilmoitusajan jälkeen työntekijän suostumuksella tai töiden järjestelyihin liittyvästä painavasta syystä. Painavan syyn on oltava sellainen yllättävä, työtuntijärjestelmän laadinta-aikaan tuntematon seikka, jonka huomioon ottaminen on välttämätön työpaikan

palvelu- ja tuotantotoiminnan jatkumisen turvaamiseksi. Tässäkin tapauksessa tulee muutos ilmoittaa työntekijälle mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Hyväksyessään lakiehdotukset valiokunta pitää tärkeänä, että työntekijällä on oikeus erityisestä syystä kieltäytyä työnantajan yksipuolisesti muuttaman työtuntijärjestelmän tai -luettelon muutoksesta. Työntekijän kieltäytymisperusteena voivat olla esimerkiksi lastenhoidosta aiheutuvat vaikeudet, perheessä sattuneet sairastumiset ja niistä aiheutuneet järjestelyt ja muut vastaavat syyt. Tällaista kieltäytymistä ei saa pitää irtisanomisperusteena.

Painavana syynä työtuntijärjestelmän tai -luettelon muuttamiseksi ei voida pitää esimerkiksi ylityötuntien muuttamista työtuntijärjestelmän mukaiseksi työksi tai pyrkimystä välttää ylitöiden muodostumista.

Työaikalain 25 §:n uuden 2 momentin mukaan valtioneuvosto voi antaa tarkempia määräyksiä kuljetuksen järjestämisestä yötyötä tekeville työntekijälle. Kun tämä säännös tulee vastaavasti ulottaa kauppaliikkeiden ja toimistojen työaikalain alaisiin työntekijöihin, sosiaalivaliokunta ehdottaa vastaavan säännöksen ottamista sanotun lain 18 §:ään.

Työaikalain 20 §:n 1 momentin mukaan työtuntijärjestelmän laatimista koskevan vapautuksen myöntää työsuojelupiirin työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaosto. Kun tässäkin suhteessa on tarkoituksenmukaista, että kauppaliikkeiden ja toimistojen työaikalain alaisina työskenteleviä koskevat samat säännökset, ehdottaa valiokunta mainitun lain 12 §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, että vapautuksen työtuntijärjestelmän laatimisesta myöntää työsuojelupiirin työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaosto.

Työaikalain voimaantulosäännöksen 3 momentin mukaan noudatetaan työehtosopimuksen määräyksiä työehtosopimuksen voimassaoloajan päättymiseen saakka. Kun työaikalain 19 a §:n mukaan säännöksiä, jotka koskevat työehtosopimuksia, sovelletaan vastaavasti myös virka- ja toimiehtosopimuksiin, tulevat työaikalain säännökset sovellettaviksi myös virkaehto- ja toimiehtosopimusten ja työaikalain alaisiin palkansaajiin vasta kyseisten sopimusten voimassaoloajan päätyttyä.

Työehtosopimuksiin sisältyy nykyisin määräyksiä yötyön alkamisajankohdasta ja yötyöstä tulevasta korvauksesta. Lailla ei pyritä valiokunnan käsityksen mukaan vaikuttamaan näihin määräyksiin, vaan ne jäävät voimaan

voimaantulosäännöksen sekä yleisten lain ja työehtosopimusten voimassaoloa koskevien periaatteiden mukaisesti.

Työturvallisuuslain uuden 10 a §:n mukaan yötyötä tekevälle työntekijälle on tarvittaessa järjestettävä mahdollisuus työtehtävien vaihtamiseen. Edellytyksenä on, että tämä on olosuhteet huomioon ottaen mahdollista ja työtehtävien vaihtaminen on työntekijän henkilökohtaiset ominaisuudet huomioon ottaen tarpeellista työpaikan olosuhteiden ja työn luonteen työntekijän terveydelle aiheuttaman vaaran torjumiseksi. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että pykälää tulkittaessa tulee yleisesti ottaa huomioon työntekijän elämäntilanne ja muut olosuhteet, jotka antavat perusteltua aiheutta yötyötä tekevän työntekijän työtehtävien vaihtamiseen.

Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus seuraa yö- ja vuorotyötä koskevan lainsäädännön toimeenpanoa ja antaa eduskunnalle selvityksen saaduista kokemuksista. Tarvittaessa on ryhdyttävä toimenpiteisiin lainsäädännön kehittämiseksi.

Edellä esitetyn perusteella ja hallituksen esityksen perusteluihin viitaten sosiaalivaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvät ensimmäinen, kolmas, neljäs ja viides lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomina ja

että hallituksen esitykseen sisältyvä toinen lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:

2.

Laki

kauppaliikkeiden ja toimistojen työaikalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 26 päivänä toukokuuta 1978 annetun kauppaliikkeiden ja toimistojen työaikalain (400/78) 11 §:n 1 momentin johdantokappale, 2 kohta ja 2 momentti ja 12 §:n 2 momentti, näistä 12 §:n 2 momentti sellaisena kuin se on 22 päivänä joulukuuta 1978 annetussa laissa (1066/78), sekä lisätään 11 §:ään uusi 3 momentti, (poist.) lakiin uusi 12 c § ja 18 §:ään uusi 2 momentti, seuraavasti:

11 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

12 § (uusi)

Työnantajan pidettävät luettelot

Moottoriajoneuvon kuljettajan osalta työnantaja saa jättää 1 momentissa tarkoitetun työtuntiluettelon laatimatta vain, jos työsuojelupiirin työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaosto on myöntänyt siitä vapautuksen. Vapautus voidaan myöntää hakemuksesta, milloin työtuntiluettelon laatiminen työn laatuun nähden ei ole mahdollista.

12 c §

(Kuten hallituksen esityksessä)

18 § (uusi)

Asetuksen- ja valtioneuvoston määräysten anto-oikeus

Valtioneuvosto voi antaa tarkempia määräyksiä kuljetuksen järjestämisestä yötyötä tekevälle työntekijälle työvuoron alkamis- ja päättymisajankohtana.

Voimaantulo- ja soveltamissäännös
(Kuten hallituksen esityksessä)

Edelleen sosiaalivaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakialoitteeseen n:o 115 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 1988

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Skinari, varapuheenjohtaja Louvo (osittain) ja jäsenet Ala-Harja, Alaranta, Kankaanniemi (osittain), Koistinen, Kärhä (osittain), Mäkelä (osittain), Nordman, Paavilainen (osittain),

Rantanen (osittain), Rinne, Stenius-Kaukonen, Taina, Törnqvist ja Väistö (osittain) sekä varajäsenet Andersson (osittain), Kuuskoski-Vikamaa (osittain), J. Roos (osittain) ja Sasi (osittain).

Vastalause

Käsitellessään naisten yötyötä koskevaa lainsäädäntöä sosiaalivaliokunta ei ole koskaan ennen paneutunut asiaan yhtä vähän kuin nyt. Tällä kertaa käsittelyssä on kuitenkin ollut suuri periaatteellinen muutos, kun hallitus on esittänyt naisten yötyökiellon kumoamista kokonaan. On hämmästyttävää, miten kevyesti koko asia on viety eteenpäin.

Yötyön terveydelliset ja sosiaaliset haitat ovat kiistattomat. On selvää, että terveydelliset haitat kohdistuvat miehiin lähes samoin kuin naisiin. Raskauden aikana naiset tarvitsevat tietenkin erityissuojelua. Sosiaalisten haittojen on voitu osoittaa kasautuvan naisten harteille ennen kaikkea lasten vaatiman huolenpidon vuoksi.

Jos yötyötä koskevia säännöksiä olisi haluttu lähestyä todellisen tasa-arvon pohjalta, se olisi edellyttänyt, että yötyön tekemiselle asetettuja ehtoja olisi parannettu myös jo nykyisin lain sallimana yötyötä tekevien naisten sekä miesten osalta. Tässä suhteessa hallituksen esitys on vaatimaton.

Keskeinen vaatimus niin tasa-arvon kuin työntekijöiden suojelun kannalta on se, että yötyön tekeminen rajoitetaan vain niille aloille, joissa se yhteiskunnallisten palvelujen ja tuotantotekniikan asettamien vaatimusten vuoksi on välttämätöntä. Muilla aloilla yötyötä saisi teettää vain mikäli siihen on saatu työntekijäpuolen suostumus yhteistoimintalain mukaisessa neuvottelumenettelyssä.

Silloin kun yötyön tekemistä ei voi välttää, tulisi työolosuhteet järjestää siten, että yötyön aiheuttamat haitat voidaan minimoida. Työsuojelua, ruokailua, lepotaukoja, terveystar-

kastuksia, työmatkakuljetuksia, yksintyöskentelyä ja muuta sellaista koskevien säännösten ohella yötyötä tekevien työaikaa tulisi lyhentää. Työvuorojen välissä oleva lepoaika tulisi jatkossa saattaa ILO:n suosituksen mukaisesti 12 tuntiin.

Hallituksen esityksen mukaan työntekijälle on järjestettävä mahdollisuus työtehtävien vaihtamiseen, milloin tämä olosuhteet huomioon ottaen on mahdollista ja työntekijän henkilökohtaiset ominaisuudet huomioon ottaen on tarpeellista terveyden suojelemiseksi. Mahdollisuus työtehtävien vaihtamiseen olisi ehdottomasti oltava myös sosiaalisista syistä esimerkiksi lasten huolenpidon sitä edellyttäessä.

Lakialoitteessa n:o 115 on esitetty yksityiskohtaisemmat perustelut vastalauseemme sisältämiin muutosehdotuksiin.

Erityisesti on syytä kiinnittää huomiota vielä siihen, että työntekijöiden asemaa aiotaan merkittävästi heikentää työtuntijärjestelmän muutoksia koskevien säännösten osalta. Mielestämme muutos tulee edelleen voida tehdä vain työntekijän suostumuksella, joten töiden järjestelyyn liittyvä painava syy on poistettava.

Valiokunnan mietinnön kannanotot ovat huomattavasti lievempiä kuin aikaisempina vuosina, joten ehdotimme sosiaalivaliokunnan v. 1982 ottaman kannan mukaisesti mietintöön seuraavaa lisäystä:

”Vaikka yö- ja vuorotyöstä ei voida kokonaan luopua, tulisi sitä mahdollisuuksien mukaan pyrkiä rajoittamaan ja estämään yö- ja vuorotyön laajentuminen sellaisille aloille, joilla sitä ei ole aikaisemmin käytetty.”

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallituksen esitykseen sisältyvä kolmas lakiehdotus hyväksyttäisiin valiokunnan esittämässä muodossa ja

että ensimmäinen, toinen, neljäs ja viides lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

1.

Laki

työaikalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 2 päivänä elokuuta 1946 annetun työaikalain (604/46) 16 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 20 päivänä helmikuuta 1976 annetussa laissa (189/76),

muutetaan 1 §:n 2 momentin 5 ja 11 kohta, 3 §:n 2 momentti, (poist.) 7 §:n 2 momentin johdantokappale ja 3 momentti, 12 §:n 1 momentti, 4 luvun otsikko, 13 ja 14 § (poist.) sekä 23 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 3 §:n 2 momentti 11 päivänä helmikuuta 1955 annetussa laissa (89/55), (poist.) 7 §:n 2 momentin johdantokappale ja 3 momentti ja 13 § 30 päivänä joulukuuta 1965 annetussa laissa (713/65) ja 12 §:n 1 momentti (poist.) 9 päivänä heinäkuuta 1976 annetussa laissa (620/76), sekä

lisätään (poist.) lakiin uusi 16 b ja 20 b §, (poist.) seuraavasti:

1 ja 3 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

6 §

(Poist.)

7 ja 12 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

4 luku

Yö- ja vuorotyö

13 §

Työ, jota tehdään kello 21:n ja 6:n välisenä aikana, on yötyötä. Sitä on lupa teettää seuraavissa tapauksissa:

(1 kohta kuten valiokunnan mietinnössä)

2) silloin, kun yhteiskunnalliset tai tuotantotekniset syyt sitä välttämättä vaativat. Tällöin työn tulee olla järjestetty kolmeen tai useampaan vuoroon,

(3 ja 4 kohta kuten valiokunnan mietinnössä)

5) saunoissa ja kylpylöissä, kuitenkin enintään kello 22:een asti; sekä

(6 kohta kuten valiokunnan mietinnössä)

Jos työnantaja haluaa muusta syystä järjestää työn tehtäväksi kolmessa tai useammassa vuorossa, on asiasta sovittava työntekijäin

kanssa yhteistoimintalain 7 §:n mukaisessa tai muussa vastaavassa yhteistoimintamenettelyssä. Jos tällaiseen sopimukseen ei päästä, voi työsuojelupiirin työsuojelulautakunnan poikkeuslupajaosto antaa luvan yötyön tekemiseen määräämillään ehdoilla, jos erityiset syyt sitä vaativat.

14 §

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Edellä 6 §:ssä tarkoitetussa työssä työntekijällä saa työtuntijärjestelmän mukaan teettää peräkkäin enintään viisi 13 §:ssä tarkoitettuun yöhäkaan sijoittuvaa yövuoroa, jollei asiasta ole sovittu toisin 7 §:n 1 momentissa tarkoitettussa työehtosopimuksessa. Yövuorolla tarkoitetaan työvuoroa, joka tai jonka osa sijoittuu kello 21:n ja 6:n väliseen aikaan (poist.).

16 b §

Työntekijälle on annettava 6 §:ssä tarkoitettussa työssä vähintään 10 tunnin yhtämittainen lepoaika työvuoron alkamisesta laskettavan 24 tunnin kuluessa, jollei työaikajärjestely perustu poikkeuslupaan tai kysymyksessä ole varallalon aikana tehty työ.

(2 ja 3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

20 §

(Poist.)

20 b §

Vuorotyötä ja 6 §:ssä tarkoitettua työtä koskeva työtuntijärjestelmä on saatettava työntekijöiden tietoon *mikäli mahdollista vähintään neljä viikkoa ennen, mutta kuitenkin viimeistään* yhtä viikkoa ennen siinä tarkoitettua ajanjakson alkamista. Tämän ilmoitusajan jälkeen työtuntijärjestelmää voidaan muuttaa vain työntekijän suostumuksella (*poist.*).

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

23 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

25 §

(*Poist.*)

Voimaantulo- ja soveltamissäännös
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

2.

Laki

kauppaliikkeiden ja toimistojen työaikalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 26 päivänä toukokuuta 1978 annetun kauppaliikkeiden ja toimistojen työaikalain (400/78) 11 §:n (*poist.*) 2 momentti ja 12 §:n 2 momentti, näistä 12 §:n 2 momentti sellaisena kuin se on 22 päivänä joulukuuta 1978 annetussa laissa (1066/78), sekä

lisätään 11 §:ään uusi 3 momentti *sekä* lakiin uusi 12 c §, (*poist.*) seuraavasti:

11 §

Yötyö

(1 mom. *poist.*)

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Edellä 4 §:ssä tarkoitettussa työssä työntekijällä saa työtuntijärjestelmän mukaan teettää peräkkäin enintään viisi 1 momentissa tarkoitettuun yöaikaan sijoittuvaa yövuoroa, jolle asiasta ole sovittu toisin 5 §:n 1 momentissa tarkoitettussa työehtosopimuksessa. Yövuorolla tarkoitetaan työvuoroa, joka *tai jonka osa* sijoittuu kello 21:n ja 6:n väliseen aikaan (*poist.*).

12 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

12 c §

Luetteloista tiedottaminen

Edellä 12 §:ssä tarkoitettu työtuntiluettelo on saatettava työntekijöiden tietoon *mikäli mahdollista vähintään neljä viikkoa ennen, mutta kuitenkin viimeistään* yhtä viikkoa ennen siinä tarkoitettua ajanjakson alkamista. Tämän ilmoitusajan jälkeen työtuntijärjestelmää voidaan muuttaa vain työntekijän suostumuksella (*poist.*).

(2 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulo- ja soveltamissäännös
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

4. **Laki** työturvallisuuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään 28 päivänä kesäkuuta 1958 annettuun työturvallisuuslakiin (299/58) uusi väliotsikko ja 10 a, 10 b, 10 c sekä 10 d §, seuraavasti:

Yötyö

10 a §

Yötyötä tekevälle työntekijälle on tarvittaessa järjestettävä mahdollisuus työtehtävien vaihtamiseen, milloin tämä on olosuhteet huomioon ottaen mahdollista ja työtehtävien vaihtaminen on työntekijän henkilökohtaiset ominaisuudet huomioon ottaen tarpeellista työpaikan olosuhteiden tai työn luonteen työntekijän terveydelle aiheuttaman vaaran torjumiseksi. Mahdollisuus työtehtävien vaihtamiseen on tarvittaessa järjestettävä myös sosiaalisista syistä.

Työntekijälle on ansiotason säilyminen ja käytössä olevat elpymisjärjestelyt huomioon ottaen järjestettävä mahdollisuus lepotaukoja viettämiseen yöllä tehtävän työn aikana, milloin tämä on tarpeellista työpaikan olosuhteiden tai työn luonteen työntekijälle aiheuttaman erityisen tapaturma- tai sairastumisvaaran torjumiseksi.

Raskaana olevia työntekijöitä ei saa pitää yötyössä neljännen raskauskuukauden jälkeen. Mikäli se odottavan äidin tai sikiön terveyden vuoksi on tarpeellista, on yötyöstä pois siirtäminen tehtävä heti, kun mahdollinen terveysriski on todettu.

10 b § (uusi)

(Kuten valiokunnan mietinnön 10 a §:n 2 mom.)

10 c § (uusi)

Milloin työmatka paikkakunnalla tavalliset työmatkat huomioon ottaen edellyttää kuljetusta, mutta reitiltään tai aikataulultaan tyydyttävää yleistä kulkuneuvoa ei työvuoron alkamis- ja päättymisajankohtana ole työntekijän käytettävissä, työnantajan on järjestettävä kuljetus. Työnantaja voi periä työntekijältä kuljetuksesta yleisen kulkuneuvon käytöstä suoritettavaa maksua vastaavan maksun.

10 d § (uusi)

Ennen kuin työntekijä aloittaa yötyön tekemisen, työnantajan tulee kustannuksellaan toimituttaa terveydenhoitajan tai lääkärin suorittama terveystarkastus, jolla selvitetään työntekijän henkilökohtaiset terveydelliset edellytykset ja soveltuvuus yötyöhön siitä terveydelle aiheutuvien haittojen kannalta. Lisäksi yötyötä tekevän työntekijän terveydentilaa on seurattava määrävälein.

Työsuojeluhallitus antaa lääkintöhallitusta kuultuaan tarkempia ohjeita 1 momentissa tarkoitetuista terveystarkastuksista.

Voimaantulosäännös
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

5. **Laki**

nuorten työntekijäin suojelusta annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan nuorten työntekijäin suojelusta 29 päivänä joulukuuta 1967 annetun lain (669/67) 7 §:n (poist.) 3 momentti näin kuuluvaksi:

7 §

(1 mom. poist.)

(3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

Voimaantulosäännös
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 1988

Marjatta Stenius-Kaukonen

Claes Andersson

